

pridevnik z določno končnico, (to se vé da v slovenščini je razloček samó pri moškem spolu), torej: dolžni list (ne: dolžán list), izpovedni list, Beichtzettel, izpovedni dan, Beichttag (ne: izpoveden, še manj: izpoveden j dan), vozni list itd.

A ker pridevnik tu enkrat služi za izraz nekega pojma, rekel bi jaz dalje, da mora ta končnica ostati nespremenjena brez ozira, naj stoji kjer koli in za katero si boji besedo; to je, jaz mislim, da se pravilno govori ne samo: ta krstni list, ampak tudi: en krstni list, in ne: en krsten list.

****** Zanimljiv je oddelek o brezpodmetnih stavkih (subjektlose Sätze), v katerih namreč ni povedano, kdo ali kaj izvršuje djanje z glagolom izraženo; na pr. grmí; skrbi me; kruha manjka, je manjkalo; samega je bilo pustiti na polji; konjem je zima bilo (= konje je zeblo); čas je bilo; škoda je bilo; sila ljudi je privrelo; pa tudi: silo ljudi je bilo; čedo svinj se je paslo; (po maloruskem pregovoru) polovina sveta skače, a polovina plače, pa tudi: polovino sveta skače (kaj da je bolje, nomin. ali akuz., tega knjiga ne določuje).

Pri trpni obliki s pomočjo povračavnega zaimka se ni dvoma, da predmet, na katerega se nanaša djanje, stoji v nominativu, torej: polje se obdeluje, njiva se orje. Ali Miklošič navaja nekaj primerov tudi iz drugih slovanskih jezikov, po katerih bi ta predmet — v trdivnem (to se vé da brezpodmetnem) stavku — smel stati v akuzativu, (če je pa stavek nikaven, v genetivu) prav tako, kakor naši primorski rojaki včasih pišejo, kar smo pa doslej sploh prištevali italijanizmom. Na pr.: Kmete se vidi na polji in se jih je videlo; srb. nit' se vidi neba ni oblaka; polj. kiedy się zna autora (wenn man den Autor kennt); kupuje się takie rzeczy (= kupujejo se take reči). (Dal. prih.)

Politične stvari.

Zdaj ni nobena skrivnost več, kaj Bismark s svojim kulturnim bojem proti Avstriji name-rava.

Glasovita Dunajska „Neue fr. Presse“, katera Bismarka kot svojega malika moli, je nedavno namere Bismarkove proti Avstriji in cilj in konec njegovega „kulturnega boja“ odkrila tako odkritosrčno, da ni dvombe več, da vse njegovo orožje je obrnjeno na to, da bi se Avstrija pokončala. Kar je Bismark s sv. pismom pod pazduho v zbornici gosposki le ugibati dal, to sta Pruski poročnik v Londonu grof Münster*) in pa „Neue fr. Presse“ na Dunaji popolnoma odkrila.

Cilj in konec kulturnega boja, strastnega „Kulturkampf“ je razdijati in pokončati Avstrijo. „Austria est delenda!“ — tako se glasi načelo Prusko že od Friderika II. Sedemletna vojska, Pruska politika izdajstva za časa Francoske republike, Napoleona I. in III., pri shodu na Dunaji in zboru v Frankobrodu dokazujejo to z jasnimi čini. Al ker je bila Pruska sama za-se preslaba, iskala je že vék časa družnikov ne le med Evropskimi vladami, marveč tudi v revoluciji, v protestantovščini in ozidnem pobratimstvu, celó v notranjih

*) Grof Münster je v Londonu tako-le govoril: „Vsaj veste, kako je bila Nemčija raztrgana in da je bilo treba stoletij, predno je mogla zopet okrevati in postati to, kar je zdaj: veliko protestantsko cesarstvo. Protestantsko cesarstvo je ono, česar mračnjaki v Rimu ne morejo trpeti... Sklepam z željo, da bi bili obe veliki protestantski moči za vse čase složni med sabo.“

deželah Avstrijskih. Leto 1866 bi o tem vedelo marsi-kaj povedati.

Bismark pozna zgodovino in bolno stran Avstrije bolje nego vsi liberalni in ustavoverni Avstrijanci. Zato mu je najprej znotraj razdretii to cesarstvo, da mu bo tudi od zunaj brez moči in otrpjenost. Složna, navdušena, katoliška Avstrija bi bila dandanes še v stanu tako trdno se postaviti in braniti, kakor je to storila za časa Marije Terezije nasproti Frideriku II. Zato se loti Bismark najprvo kultur nega boja ter ga skuša s pomočjo nemško-liberalne stranke, z žuganjem in zvičajnimi nasveti v Avstrijo presaditi. Res, kar je jožefinstvo, kulturni boj pretelkega veka, s svojimi zavezniki, razsvetljenci, ozidnim pobratimstvom in židovi (judi) storilo, to ima v večji meri sedanji liberalni kulturni boj doseči.

Na poti pa mu je močnejša katoliška Avstrija, ki ima največi vpliv na vso katoliško Evropo in bi kot braniteljica cerkve, pribežališče in upanje vseh katoličanov sama bila v stanu po svoji imenitni mogočnosti, ponosnosti, moralni in tedaj politični veljavnosti tudi zdaj še protestantskemu cesarstvu Hohenzollerjev nepremagljiv jez postaviti in klicati mu: „Do tu, dalje ne!“

Ozidno pobratimstvo s svojim „Austria est delenda“ (ob tla z Avstrijo), da se zatare katoliška cerkev v Evropi in se more ustanoviti bogotajska občna republika, čuti resnico onih stavkov tako dobro, ko Bismark. Zato sta oba v zvezi pri enakem prizadevanji, namreč vpe-ljati v Avstrijo kulturni boj: ozidno pobratimstvo s svojim tihim delovanjem v notranjem cesarstvu, Bismark s silo, žuganjem in orožnim ropotom. „Neue fr. Presse“ je le prejasno razgrnila: „Cerkveno vprašanje je dandanes prvo v nemški politiki. Ono je nekak termometer, po katerem se dá meriti nagnjenost ali hudovoljnost, prijaznost ali sovražnost nemške vlade do sosednih držav.“

Zares, vsaka država, ki je v sebi versko razdjana, mora propasti. Tako je bilo vedno v zgodovini sveta, od grškega cesarstva počenšii do sedanjega časa. Še celó tedaj, ko so politične stranke kako deželo razdevale, je ob času največe nevarnosti verska edinost in navdušenost napravila mir med strankami in jih otela sovražnika. Kjer se pa edinost vere razdere in navdušenost zaduši, zgine tudi domoljubje, zvestoba, žrtvovalnost in ono junaštvo v brambi, ki ima svojo močno korenino edino v veri.

Sijajno pa je po teh odkritosrčnih besedah v „N. fr. Pr.“ opravičena Avstrijska katoliška državopravna stranka. Ona se že leta in leta poteza z besedo in djanjem za politično spravo med deželami in narodi Avstrijskimi in za varstvo pravic in samostalnosti cerkve, tedaj za vse to, za kar se je od nekdaj potezala Avstrija kot mogočma katoliška država. Razrušenje in razdjanje njeno ne bilo bi nič drugega, ko neposredno pospeševanje pruskega kulturnega boja, tedaj zadnja in največa nesreča stare zgodovinske in katoliške Avstrije.

Beseda o plemstvu.

(Konec.)

Da je plemstvo varuh politične neodvisnosti narodov, nam potrdi kratko premišljevanje. Kmet se trudi v potu svojega obraza za bojni košček kruha, on ne najde časa in nima veselja, da bi se pečal s politiko, tudi si ne more dovoljne politične izobraženosti pridobiti; — meščan se mora priklanjati na desno in na levo ljudem, da kupujejo njegove obrtniške izdelke; — trgovec ima kupčijo v glavii; vesten in skrben trgovec